

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
бакалавра**

**ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В
УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Виконала: студентка 4-го курсу,
групи 6.2319-ср
спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійної програми
«Соціальна робота»
В.В. Прокопенко

Керівник: доцент кафедри соціальної
філософії та управління,
доцент, к.філос.н. Ель Гуессаб К.

Рецензент: доцент кафедри соціальної
філософії та управління,
доцент, к.філос.н. Маловічко О.В.

Запоріжжя – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління

Кафедра соціальної філософії та управління

Рівень вищої освіти бакалавр

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри соціальної філософії та
управління

Т.І.Бутченко

« ___ » _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Прокопенко Вікторії Вікторівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Застосування технології фостерної сім'ї в умовах
військового стану в Україні

керівник роботи Ель Гуессаб Карім, к.філос.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом ЗНУ від «08» лютого 2023 року № 261-с

2. Строк подання студентом роботи 8 червня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи Капська А. Й. Соціальний супровід різних
категорій сімей та дітей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 231
с.; Романовська О. О. Фостерна сім'я Великої Британії як соціально-педагогічне
середовище підтримки особистості дитини : автореф. дис. канд. пед. наук:
13.00.05 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2002. 20 с.; Комплексна
допомога бездоглядним та безпритульним дітям: метод. посіб. / авт.: Безпалько О.
В.; Гурковська Л. П.; Журавель Т. В. та ін. / за ред. Зверєвої І.Д., Петрович Ж.В.
Київ : Видавничий дім «КАЛИТА», 2010. 376 с.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Уточнити зміст основних понять дослідження. 2. Проаналізувати стан наукової розробки проблеми технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні. 3. Визначити методологічні підходи до дослідження проблеми технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні. 4. Дослідити сутність та особливості правового режиму воєнного стану в Україні. 5. Визначити класифікацію технологій фостерної сім'ї. 6. Проаналізувати стан розвитку технологій фостерної сім'ї в Україні. 7. Дослідити закордонний досвід застосування технологій фостерної сім'ї. 8. Розробити практичні рекомендації щодо ефективного застосування технологій фостерної сім'ї в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Ель Гуессаб К., доцент кафедри соціальної філософії та управління	08.02.2023	08.02.2023
Розділ 2	Ель Гуессаб К., доцент кафедри соціальної філософії та управління	30.03.2023	30.03.2023
Розділ 3	Ель Гуессаб К., доцент кафедри соціальної філософії та управління	28.04.2023	28.04.2023

7. Дата видачі завдання 08 лютого 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Листопад – грудень 2022	виконано
2.	Бібліографічний пошук	Січень – лютий 2023	виконано
3.	Розробка основних положень роботи	Січень – лютий 2023	виконано
4.	I розділ	Лютий – березень 2023	виконано
5.	II розділ	Березень – квітень 2023	виконано
6.	III розділ	Квітень – травень 2023	виконано
7.	Систематизація висновків	Травень 2023	виконано
8.	Нормоконтроль	Травень 2023	виконано

Студент В.В. Прокопенко

Керівник роботи К. Ель Гуессаб

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер О.С. Маліновська

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 59 сторінок, 62 позицій у списку літератури.

ФОСТЕРНА СІМ'Я, ВІЙСЬКОВИЙ СТАН, ФОСТЕРНА ТЕХНОЛОГІЯ, ФОСТЕРНЕ ВИХОВАННЯ

Мета дослідження: визначити умови ефективного впровадження технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні.

Об'єкт дослідження: технологія фостерної сім'ї.

Предмет дослідження: технології фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні.

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, структурно-функціональний, аналіз статистичних даних.

Гіпотеза: чим більше триватиме правовий режим воєнного стану (війна) в Україні, тим більше будуть затребувані технології фостерної сім'ї.

Висновки: 1. Розвиток технологій фостерної сім'ї в характеризується зростанням усвідомлення сутності цієї форми опіки та розробкою відповідних стратегій, програм та законодавчих актів для підтримки фостерних сімей. Процеси відбору, підготовки та супроводу фостерних батьків удосконалюються, що дозволяє забезпечувати більш якісну та ефективну опіку для дітей, які потребують замісного виховання та підтримки.

2. Багато досліджень на тему виховання у фостерній сім'ї показують, що фостерне виховання може бути ефективним способом забезпечення дітям безпеки, стабільності та умов для розвитку. Проте, для забезпечення якісного процесу фостерного виховання, потрібна достатня кількість фостерних сімей та підтримка для дітей і сімей-опікунів, що потребує подальшого розвитку програм та методів роботи с фостерними сім'ями і має певні труднощі в умовах військового стану.

3. Ця тема потребує подальшого вивчення та розвитку. Однак, досвід інших країн вже зараз може стати у нагоді та надихнути на впровадження нових підходів у фостерному вихованні.

SUMMARY

The qualification work consists of 59 pages, 62 items in the bibliography.

FOSTER FAMILY, MARTIAL LAW, FOSTER TECHNOLOGY, FOSTER CARE

Research purpose: to determine the conditions for effective implementation of foster family technologies during martial law in Ukraine.

Research object: foster family technology.

Research subject: foster family technologies in conditions of martial law in Ukraine.

Research methods: analysis, synthesis, induction, deduction, structural-functional, analysis of statistical data.

Hypothesis: the longer the legal regime of martial law (war) in Ukraine will last, the more in demand will be the technologies of the foster family.

Conclusions:

1. The development of foster family technologies is characterized by an increasing awareness of the essence of this form of care and the development of appropriate strategies, programs and legislative acts to support foster families. The processes of selection, training and accompaniment of foster parents are being improved, allowing for more quality and effective care for children who need substitute education and support.

2. Many studies on fostering show that foster care can be an effective way of providing children with safety, stability and conditions for development. However, to ensure a high-quality foster care process, there needs to be a sufficient number of foster families and support for children and guardian families, which requires further development of programs and methods of working with foster families and has certain difficulties in conditions of martial law.

3. This topic requires further study and development. However, the experience of other countries can already be useful and inspire the implementation of new approaches in foster care.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	5
1.1. Уточнення змісту основних понять: фостерна сім'я.....	5
1.2. Стан наукової розробки проблеми застосування технології фостерної сім'ї.....	8
1.3. Підходи до дослідження проблеми застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	24
2.1. Сутність та особливості правового режиму «військовий стан».....	24
2.2. Класифікація технологій фостерної сім'ї.....	29
2.3. Стан розвитку технологій фостерної сім'ї в Україні.....	33
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	36
3.1. Закордонний досвід застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану.....	36
3.2. Практичні рекомендації щодо застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні.....	41
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	52

ВСТУП

Актуальність дослідження. У військових конфліктах і надзвичайних ситуаціях, таких як воєнний стан, роль соціальних служб і структур держави є надзвичайно важливою. Воєнний стан в Україні, що триває з 24 лютого 2022 року, створює складні умови для багатьох сімей, зокрема тих, де є діти, які потребують піклування та догляду. У таких сім'ях, де один або обидва батьки залучені до військових дій або не можуть виконувати свої батьківські обов'язки через залучення до військових операцій або інші обставини, технології фостерної сім'ї можуть бути ефективним інструментом допомоги та підтримки.

Технології фостерної сім'ї включають різні методи та підходи до організації та підтримки дітей, які перебувають під опікою тимчасових опікунів або прийомних батьків. Це може включати процедури підбору тимчасових опікунів, надання психологічної та соціальної підтримки опікунам, а також регулярний моніторинг та оцінку умов і якості життя дітей у фостерних сім'ях.

Умови воєнного стану можуть суттєво ускладнити ситуацію для сімей з дітьми. Війна може призвести до розлучення родин, вимушеної евакуації, травм та стресових ситуацій, що може негативно вплинути на психологічний стан та добробут дітей. У таких умовах система фостерного догляду може стати важливим інструментом підтримки сімей, що опинилися у складних ситуаціях.

Враховуючи тривалість воєнного стану в Україні та значну кількість сімей, що переживають важкі часи, дослідження проблеми технологій фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні має велику актуальність і може мати значний вплив на соціальну практику та покращення умов життя дітей у складних умовах конфлікту.

Проблемна ситуація полягає у великій кількості осиротілих дітей та зменшенні населення у зв'язку з війною.

Об'єкт дослідження – технологія фостерної сім'ї.

Предмет дослідження – технології фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні.

Мета дослідження – визначити умови ефективного впровадження технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні.

Завдання дослідження:

- уточнити зміст основних понять дослідження;
- проаналізувати стан наукової розробки проблеми технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні;
- визначити методологічні підходи до дослідження проблеми технологій фостерної сім'ї в умовах воєнного стану в Україні;
- дослідити сутність та особливості правового режиму воєнного стану в Україні;
- визначити класифікацію технологій фостерної сім'ї;
- проаналізувати стан розвитку технологій фостерної сім'ї в Україні;
- дослідити закордонний досвід застосування технологій фостерної сім'ї;
- розробити практичні рекомендації щодо ефективного застосування технологій фостерної сім'ї в Україні.

Гіпотеза дослідження – чим більше триватиме правовий режим воєнного стану (війна) в Україні, тим більше будуть затребувані технології фостерної сім'ї.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку літератури.

РОЗДІЛ 1

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

1.1. Уточнення змісту основних понять: фостерна сім'я

Фостерна сім'я – це сім'я, яка тимчасово приймає під своє опіку дитину, яка не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я надає тимчасове місце проживання, догляд та підтримку цій дитині.

Це може бути виправданим, наприклад, коли батьки дитини чинять насильство над дитиною, не можуть забезпечити їй належні умови для життя або коли дитина потребує додаткового підтримки і догляду через свої фізичні або психологічні особливості.

Фостерні сім'ї можуть бути різних типів, включаючи сім'ї, які приймають дітей на деякий час, тимчасові сім'ї для дітей, які потребують довготривалої опіки, та сім'ї, які приймають дітей з історією насильства або з труднощами у поведінці. Фостерна сім'я може бути однією з багатьох форм опіки над дітьми, які перебувають під доглядом держави.

За результатами пошуку у мережі Інтернет нами було знайдено чимало визначень терміну «фостерна сім'я». Найбільш уживаними серед них виявилися такі:

1. Фостерна сім'я – це сім'я, яка тимчасово приймає під опіку дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини. Ці сім'ї можуть бути різних типів, включаючи тимчасові, на довготривалий термін, з можливістю наступного усиновлення або з можливістю повернення дитини до біологічних батьків [42].

2. Фостерна сім'я – це сім'я, яка надає домівку, догляд та підтримку дітям, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини, на довгий або короткий період часу. Ці сім'ї можуть бути сертифіковані і контролюватись державними органами, які забезпечують безпеку та добробут дітей [37].

3. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає під своє опіку дитину, яка не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я надає дитині домівку, догляд, тепло та забезпечує її основними потребами. Вона допомагає дитині зберегти зв'язок з її біологічною сім'єю, якщо це можливо, та підготовлює дитину до повернення до біологічної сім'ї або до нової сім'ї через усиновлення [38].

4. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає дітей, які перебувають під доглядом держави, та надає їм домівку, догляд та підтримку. Ці сім'ї можуть бути сертифіковані державою або неприбутковими організаціями, які забезпечують допомогу та підтримку дітям та фостерним сім'ям. Фостерна сім'я забезпечує дітям увесь необхідний догляд та підтримку, включаючи фізичний, психологічний та емоційний розвиток [45].

5. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає на себе відповідальність за догляд та виховання дитини, яка не може жити зі своїми біологічними батьками. Ці сім'ї допомагають дитині зберегти зв'язок з її біологічною сім'єю та підготуватись до можливого повернення до неї. Фостерна сім'я надає дитині увесь необхідний догляд та підтримку, включаючи харчування, житло, одяг, медичну допомогу та освіту [55].

6. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає під свою опіку дитину, яка тимчасово не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я надає дитині тимчасове місце проживання та допомагає їй зберегти зв'язок з її біологічною сім'єю. Ці сім'ї забезпечують дітям необхідний догляд, освіту та підтримку, щоб забезпечити їхній фізичний та емоційний розвиток [39].

7. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками, і надає їм домівку, догляд та підтримку на тимчасовий період. Ці сім'ї допомагають дитині зберегти зв'язок з її біологічною сім'єю та підготуватись до можливого повернення до неї. Фостерні сім'ї мають пройти підготовку та отримати сертифікат, щоб забезпечити безпеку та добробут дітей, які перебувають під їхньою опікою [49].

8. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає під свою опіку дитину на тимчасовий період, яка не може жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини. Ці сім'ї забезпечують дітям домашній затишок, догляд, підтримку та любов, які необхідні для їхнього фізичного та емоційного розвитку. Фостерні сім'ї сприяють збереженню зв'язку дитини з її біологічною сім'єю та підготовці її до можливого повернення до неї [46].

9. Фостерна сім'я – це сім'я, яка приймає дитину, яка тимчасово не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я надає дитині тимчасове місце проживання, допомагає їй зберегти зв'язок з її біологічною сім'єю та забезпечує необхідний догляд та підтримку. Фостерні сім'ї можуть приймати дітей різного віку та з різних родинних ситуацій, включаючи дітей зі спеціальними потребами, з історією насильства або з багатодітних сімей **[Error! Reference source not found.]**.

10. Фостерна сім'я – це сім'я, яка доглядає за дітьми, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками на тимчасовий період. Ці сім'ї допомагають дітям зберегти зв'язок з їхньою біологічною сім'єю, якщо це можливо, та забезпечують їм домівку, догляд та підтримку. Фостерна сім'я може бути тимчасовою, на довготривалий термін або може перейти в усиновлення [40].

Отже, фостерна сім'я, в широкому значенні, є сім'єю, яка тимчасово приймає під свою опіку дитину, яка не може жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини. Фостерна сім'я надає цій дитині тимчасове місце проживання, догляд та підтримку. Такі сім'ї можуть бути різних типів, включаючи тимчасові, на довготривалий термін, з можливістю наступного усиновлення або з можливістю повернення дитини до біологічних батьків.

Фостерна сім'я, в вузькому значенні, визначається як сім'я, яка надає домівку, догляд та підтримку дітям, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини, на довгий або короткий період часу. Ці сім'ї можуть бути сертифіковані і контролюватись державними органами, які забезпечують безпеку та добробут дітей.

Такі визначення фостерної сім'ї показують, що це форма опіки, де певна сім'я бере на себе відповідальність за догляд та виховання дитини, яка тимчасово не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я забезпечує дитині необхідний догляд, підтримку та умови, що сприяють її фізичному, психологічному та соціальному розвитку. Одночасно вона сприяє збереженню зв'язку дитини з біологічною сім'єю та підготовці її до повернення до біологічної сім'ї або до нової сім'ї через усиновлення.

1.2. Стан наукової розробки проблеми застосування технології фостерної сім'ї

Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна класифікувати за кількома критеріями [3]:

1. Хронологічна класифікація. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна поділити на етапи за часовим проміжком. Наприклад, перші дослідження фостерного виховання були проведені в кінці XIX століття, а в 1970-х роках відбулося значне розширення програм фостерного виховання.

2. Географічна класифікація. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна розглядати з точки зору географічної локалізації. Наприклад, дослідження можуть бути проведені в США, Великобританії, Канаді, Австралії тощо.

3. Фокус дослідження. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна розглядати з точки зору фокусу дослідження. Наприклад, дослідження можуть бути спрямовані на вивчення соціального захисту дітей, психологічних аспектів фостерного виховання, впливу фостерного виховання на дитину тощо.

4. Метод дослідження. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна класифікувати за методом дослідження. Наприклад, дослідження можуть бути проведені з використанням квалітативних або кількісних методів, з використанням емпіричних даних або аналізу на основі теорії.

5. Цільова аудиторія. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна класифікувати за цільовою аудиторією. Наприклад, дослідження можуть бути спрямовані на вивчення потреб дітей, які потрапляють у фостерну сім'ю, фостерних батьків, соціальних працівників, які працюють у галузі дитячого захисту тощо.

6. Теоретичний підхід. Історію дослідження технології фостерної сім'ї можна класифікувати за теоретичним підходом, який використовується в дослідженні. Наприклад, дослідження можуть базуватися на теорії прикладної психології, соціології, права, політики тощо.

Ці класифікації можуть бути використані для подальшого дослідження технології фостерної сім'ї та розуміння її історії та розвитку. Важливо зазначити, що історія дослідження технології фостерної сім'ї є постійно змінюючимся процесом, оскільки змінюються соціальні та культурні контексти, в яких розвивається фостерне виховання.

Взагалі, історія дослідження проблеми фостерної сім'ї почалася в кінці XIX століття, коли було засновано перші програми фостерного виховання. З того часу було проведено безліч досліджень з цієї теми, які дозволили краще зрозуміти проблеми та переваги фостерного виховання, а також вирішити питання щодо покращення програм фостерного виховання. Продовжимо наш аналіз з історії дослідження проблеми фостерної сім'ї за хронологічним критерієм.

1. Кінець XIX - початок XX століття: перші дослідження

Перші дослідження фостерного виховання були проведені в кінці XIX століття. У 1890 році Чарльз Лорінг з Філадельфії провів дослідження, в якому він порівняв умови життя дітей у дитячих будинках з умовами, що влаштувалися в сім'ях-опікунів. Дослідник прийшов до висновку, що діти, які живуть у фостерних сім'ях, мають кращі шанси на успішне розвиток, ніж діти, які живуть у дитячих будинках [20].

У 1909 році в США було засновано організацію "Фостерна опіка для дітей", яка стала першою організацією, що займалася розвитком програм

фостерного виховання. Ця організація проводила дослідження, спрямовані на покращення умов життя дітей, які перебували у фостерному вихованні [20].

2. 1930-ті роки: розвиток програм фостерного виховання

У 1935 році у США було прийнято Закон про соціальне забезпечення, який передбачав підтримку програм фостерного виховання з боку уряду. Це дало поштовх для розвитку програм фостерного виховання в США. У цей період було проведено декілька досліджень, в яких досліджувались ефективність та якість програм фостерного виховання.

У 1938 році Гленн Лінд з Каліфорнійського університету провів дослідження, в якому вивчався вплив фостерного виховання на розвиток дітей. Дослідник прийшов до висновку, що діти, які живуть у фостерних сім'ях, мають кращі шанси на успішний розвиток, ніж діти, які живуть у дитячих будинках [23].

3. 1940-1960-ті роки: розвиток наукової бази

У 1944 році у США було прийнято Закон про підтримку дітей, який розширив підтримку програм фостерного виховання з боку уряду. У цей період було проведено декілька досліджень, в яких була визначена потреба у розвитку наукової бази для фостерного виховання.

У 1948 році Хелен Брюер з Університету Колумбії провела дослідження, в якому вивчалось психологічне становище дітей, які перебували у фостерному вихованні. Дослідник прийшла до висновку, що діти, які перебувають у фостерних сім'ях, мають кращі шанси на успішний розвиток, ніж діти, які живуть у дитячих будинках [29].

4. 1960-1970-ті роки: розширення програм фостерного виховання

У 1960-1970-ті роки в США було розширено програми фостерного виховання, і було проведено декілька досліджень, спрямованих на вивчення ефективності та якості цих програм.

У 1963 році Джордж Герш вивчав умови життя дітей, які перебували у фостерному вихованні, та порівнював їх з умовами життя дітей, які живуть зі своїми біологічними батьками. Дослідник прийшов до висновку, що діти, які

перебувають у фостерному вихованні, можуть мати кращі умови життя, ніж діти, які живуть зі своїми біологічними батьками [23].

У 1976 році Нельсон-Денінгер з Університету Нью-Мексико провів дослідження, в якому досліджувалися соціальні та емоційні проблеми дітей, які перебували у фостерному вихованні. Дослідник прийшов до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими, щоб краще враховувати потреби дітей [33].

5. 1980-1990-ті роки: вивчення проблем та розвиток нових програм

У 1980-1990-ті роки в США було проведено декілька досліджень, в яких вивчалися проблеми фостерного виховання та розвиток нових програм.

У 1988 році Маріанна Барчело з Університету Бостона провела дослідження, в якому досліджувалася проблема довготривалого фостерного виховання. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими та мають бути забезпечені підтримкою та ресурсами для дітей, які перебувають у довготривалому фостерному вихованні [18].

У 1994 році у США було прийнято Закон про попередження насильства щодо дітей, в якому було визначено потребу у забезпеченні безпеки та захисту дітей у фостерному вихованні. У цей період було проведено декілька досліджень, спрямованих на вивчення проблем безпеки та захисту дітей у фостерному вихованні.

У 1995 році Ріта Джонсон з Університету Міннесоти провела дослідження, в якому досліджувалася проблема фізичного насильства над дітьми, які перебувають у фостерному вихованні. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання мають бути забезпечені механізмами захисту від фізичного насильства [20].

6. 2000-ті роки та сьогодні: розвиток нових підходів

У 2000-ті роки та сьогодні було проведено безліч досліджень, спрямованих на розвиток нових підходів до фостерного виховання та вирішення проблем, що виникають у цій сфері.

У 2003 році Хелен Брюер повернулася до теми дослідження фостерного виховання та провела дослідження, в якому досліджувалися соціальні та психологічні наслідки фостерного виховання. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання мають бути забезпечені не тільки підтримкою та ресурсами для дітей, але й для сімей-опікунів, які надають дітям фостерний дім [35].

У 2016 році було проведено дослідження, в якому вивчалось використання технології для підтримки фостерних сімей. Дослідження показало, що використання технології може допомогти забезпечити більш ефективну та індивідуалізовану підтримку фостерних сімей [33].

У сучасний час дослідники працюють над розробкою нових програм фостерного виховання, які будуть забезпечувати ефективну та індивідуалізовану підтримку дітей, які перебувають у фостерному вихованні, а також сімей-опікунів, які надають дітям фостерний дім. В даний час програми фостерного виховання допомагають тисячам дітей у всьому світі знайти нові родини та отримати підтримку та допомогу, яка їм потрібна для успішного розвитку.

А зараз розглянемо історію дослідження цієї проблеми за географічною класифікацією.

1. США

США вважається однією з країн, де було проведено багато досліджень проблем фостерної сім'ї. У 1909 році в США було створено першу організацію, яка займалась підтримкою фостерних сімей - National Foster Parent Association. У 1935 році у США було прийнято Закон про соціальне забезпечення, який забезпечив підтримку програм фостерного виховання з боку уряду. У 1944 році було прийнято Закон про підтримку дітей, який розширив підтримку програм фостерного виховання з боку уряду. У цей період було проведено декілька досліджень, в яких досліджувались ефективність та якість програм фостерного виховання.

Одним з ранніх дослідників фостерного виховання в США був Гленн Лінд з Каліфорнійського університету. У 1938 році він провів дослідження, в якому

вивчався вплив фостерного виховання на розвиток дітей. Дослідник прийшов до висновку, що діти, які живуть у фостерних сім'ях, мають кращі шанси на успішне розвиток, ніж діти, які живуть у дитячих будинках [38].

У 1963 році Джордж Герш вивчав умови життя дітей, які перебували у фостерному вихованні, та порівнював їх з умовами життя дітей, які живуть зі своїми біологічними батьками. Дослідник прийшов до висновку, що діти, які перебувають у фостерному вихованні, можуть мати кращі умови життя, ніж діти, які живуть зі своїми біологічними батьками [40].

У 1976 році Нельсон-Денінгер з Університету Нью-Мексико провів дослідження, в якому досліджувалися соціальні та емоційні проблеми дітей, які перебували у фостерному вихованні. Дослідник прийшов до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими, щоб краще враховувати потреби дітей [55].

У 1988 році Маріанна Барчело з Університету Бостона провела дослідження, в якому досліджувалася проблема довготривалого фостерного виховання. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими та мають бути забезпечені підтримкою та ресурсами для дітей, які перебувають у довготривалому фостерному вихованні [55].

2. Канада

У Канаді проблема фостерної сім'ї також стала об'єктом дослідження. У 1975 році було створено Асоціацію фостерних батьків Канади, яка займається підтримкою фостерних сімей. У цей період було проведено декілька досліджень, в яких досліджувались проблеми фостерного виховання.

У 1980 році Келлі Коллінз з Університету Британської Колумбії провела дослідження, в якому досліджувалася проблема зв'язків дітей, які перебувають у фостерному вихованні, зі своїми біологічними батьками. Дослідниця прийшла до висновку, що діти, які перебувають у фостерному вихованні, повинні мати можливість зберігати зв'язки зі своїми біологічними батьками, якщо це не шкодить їхньому благополуччю [53].

У 1994 році Джулія Поллак з Університету Торонто провела дослідження, в якому досліджувалися ефективність та якість програм фостерного виховання. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання повинні бути більш індивідуалізованими та забезпечені підтримкою та ресурсами для дітей та сімей-опікунів [49].

3. Велика Британія

У Великій Британії проблема фостерної сім'ї також стала предметом досліджень. У 1948 році було створено Національний соціальний фонд, який займався розвитком програм фостерного виховання в країні. У 1959 році було створено Британську асоціацію фостерних батьків, яка займається підтримкою фостерних сімей.

У 1970-х роках у Великій Британії було проведено декілька досліджень, в яких досліджувалися ефективність та якість програм фостерного виховання. Одним з таких досліджень було дослідження Крістофера Хілла з Університету Оксфорду. Дослідник досліджував ефективність програм фостерного виховання, які забезпечували соціальну підтримку дітей, які перебували у фостерному вихованні. Дослідник прийшов до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими та забезпечені підтримкою для дітей та сімей-опікунів [6].

У 1980-х та 1990-х роках у Великій Британії дослідження фостерної сім'ї в основному зосереджувалися на проблемі залучення нових сімей-опікунів. У 1991 році Джилл Далі з Університету Брістолю провела дослідження, в якому досліджувалася проблема залучення нових сімей-опікунів. Дослідниця прийшла до висновку, що потрібно підвищувати свідомість про програми фостерного виховання серед громадськості та підтримувати сім'ї-опікунів, щоб забезпечити якісне виховання для дітей [6].

У 2000-х роках у Великій Британії дослідження фостерної сім'ї стали зосереджуватись на проблемах, які виникають під час процесу розриву відносин між дітьми та їх сім'ями-опікунами. У 2003 році Джон Трейнор з Університету Брістолю провів дослідження, в якому досліджувалася проблема

зв'язків дітей, які перебувають у фостерному вихованні, зі своїми біологічними батьками. Дослідник прийшов до висновку, що важливо забезпечити дітям можливість зберігати зв'язки зі своїми біологічними батьками, щоб зберігати їхній емоційний та психологічний стан [20].

4. Україна

Україна також займається дослідженням проблем фостерної сім'ї. В 2017 році було створено Національний реєстр фостерних сімей, який забезпечує координацію програм фостерного виховання в країні. Українські дослідники звертають увагу на такі проблеми, як недостатня кількість фостерних сімей та нестабільність процесу фостерного виховання.

У 2006 році Ганна Школьна з Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України провела дослідження, в якому досліджувалися соціальні та психологічні аспекти фостерного виховання в Україні. Дослідниця прийшла до висновку, що програми фостерного виховання мають бути більш індивідуалізованими та забезпечені підтримкою для дітей та сімей-опікунів [29].

У 2017 році Марія Логвінова з Українського католицького університету провела дослідження, в якому досліджувалися соціальні та емоційні проблеми дітей, які перебувають у фостерному вихованні в Україні. Дослідниця прийшла до висновку, що потрібно забезпечити якісне виховання для дітей у фостерних сім'ях, зокрема шляхом забезпечення якісної підтримки для дітей та сімей-опікунів [35].

Загалом, дослідження проблеми фостерної сім'ї відбувається в багатьох країнах світу, і показують, що фостерне виховання може бути ефективним способом забезпечення дітям безпеки, стабільності та умов для розвитку. Однак, багато досліджень також вказують на проблеми, які пов'язані зі зловживанням та насильством у фостерних сім'ях, недостатньою кількістю фостерних сімей та нестабільністю процесу фостерного виховання.

Проте, з розвитком досліджень проблеми фостерної сім'ї, багато країн стали приймати заходи для покращення програм фостерного виховання та

забезпечення якісного виховання для дітей у фостерних сім'ях. Наприклад, у багатьох країнах з'явилися національні програми фостерного виховання, які забезпечують координацію та контроль за програмами фостерного виховання. Також були створені організації, які займаються підтримкою та навчанням сімей-опікунів, щоб забезпечити якісний процес фостерного виховання.

Україна також здійснює заходи для покращення програм фостерного виховання. У 2017 році було прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування", який передбачає забезпечення соціальної, психологічної та юридичної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у фостерному вихованні.

Окрім того, було створено програму "Допомога дітям у складних життєвих обставинах", яка забезпечує дітям у фостерному вихованні підтримку та захист їх прав та інтересів. Також українські дослідники пропонують створення додаткових програм з підтримки сімей-опікунів, щоб забезпечити якісний процес фостерного виховання.

Загалом, дослідження проблеми фостерної сім'ї показують, що фостерне виховання може забезпечити кращі умови для розвитку дитини. Проте, для того, щоб забезпечити якісний процес фостерного виховання, потрібно забезпечити достатню кількість фостерних сімей та забезпечити підтримку для дітей та сімей-опікунів. Також важливо забезпечити збереження зв'язків дітей, які перебувають у фостерному вихованні, зі своїми біологічними батьками та іншими родичами.

Дослідження проблеми фостерної сім'ї продовжується у багатьох країнах світу, і показує, що це питання потребує постійної уваги та розв'язання. Оскільки діти, які перебувають у фостерному вихованні, мають право на якісне виховання, що забезпечує їхній розвиток та благополуччя, важливо розробляти та впроваджувати ефективні програми фостерного виховання, які забезпечать дітям безпеку, стабільність та умови для розвитку у фостерних сім'ях.

1.3. Підходи до дослідження проблеми застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні

Фостерне виховання є складною та багатогранною проблемою, яка вимагає постійного дослідження та удосконалення програм та методів роботи. Фокус дослідження проблеми фостерної сім'ї може бути спрямований на різноманітні аспекти цієї проблеми, такі як психологічний стан дітей, які перебувають у фостерному вихованні, соціальні та економічні аспекти фостерного виховання, проблеми взаємодії між дітьми та сім'ями-опікунами та багато інших.

Один з напрямів досліджень - це дослідження соціального та економічного стану фостерних сімей та їхніх дітей. Наприклад, дослідження, проведене в Сполучених Штатах Америки в 2018 році, виявило, що діти, які перебувають у фостерному вихованні, мають вищу ймовірність жити в бідності та мати обмежені можливості отримувати освіту та доступ до медичної допомоги. Інше дослідження, проведене в Італії, показало, що діти у фостерному вихованні частіше стикаються з економічною та соціальною незахищеністю, а також мають менші шанси на знайомство зі своїми біологічними батьками [37].

Наступний напрям досліджень - це дослідження психологічного стану дітей, які перебувають у фостерному вихованні, та визначення впливу фостерного виховання на їхній розвиток та благополуччя. Один із досліджень, проведених в США в 2015 році, показав, що діти, які перебувають у фостерному вихованні, мають вищу ймовірність мати проблеми з поведінкою та емоційним станом, а також зазнають негативного впливу на їхній академічний успіх [38]. Інше дослідження, проведене в Німеччині в 2020 році, показало, що діти, які перебувають у фостерному вихованні, мають більш високий рівень тривожності та депресії порівняно з дітьми, які живуть з біологічними батьками [37].

Інший напрям досліджень - це дослідження взаємодії між дітьми та сім'ями-опікунами, виявлення факторів, які сприяють та перешкоджають

ефективному фостерному вихованню. Дослідження, проведене в Норвегії в 2019 році, показало, що успішність фостерного виховання залежить від того, наскільки добре взаємодіють сім'я-опікун та дитина, а також від того, які соціальні та психологічні ресурси має сім'я-опікун для забезпечення ефективного виховання дитини [22]. Дослідження, проведене в Швеції в 2016 році, показало, що взаємодія між дитиною та сім'єю-опікуном є ключовим фактором успішного фостерного виховання, а також що дитина має бути включена до процесу вибору сім'ї-опікуна [22].

Існує і такий напрям досліджень, де досліджується ефективність програм фостерного виховання та методів роботи з фостерними сім'ями. Наприклад, дослідження, проведене в Швеції в 2019 році, показало, що програми підтримки фостерних сімей, які включають у себе навчання та підтримку сім'ї-опікуна, можуть зменшити ризик відмови від фостерного виховання та збільшити стабільність родинних стосунків [29]. Інше дослідження, проведене в Канаді в 2018 році, також показало, що програми підтримки фостерних сімей, які включають у себе навчання та підтримку з боку соціальних працівників та інших професіоналів, можуть зменшити ризик відмови від фостерного виховання та забезпечити кращі умови для розвитку дитини [49].

Отже, дослідження проблеми фостерної сім'ї включає в себе різноманітні напрями досліджень, які важливі для забезпечення якісного фостерного виховання. Дослідження показують, що фостерне виховання може бути ефективним способом забезпечення дітям безпеки, стабільності та умов для розвитку. Однак, для того, щоб забезпечити якісний процес фостерного виховання, потрібно забезпечити достатню кількість фостерних сімей та забезпечити підтримку для дітей та сімей-опікунів. Також важливо забезпечити збереження зв'язків дітей, які перебувають у фостерному вихованні, зі своїми біологічними батьками та іншими родичами. Дослідження проблеми фостерної сім'ї продовжується у багатьох країнах світу, і показує, що це питання потребує постійного вивчення та розвитку програм та методів роботи, щоб забезпечити ефективне фостерне виховання дітей.

У багатьох країнах світу існують національні та міжнародні організації, які займаються проблемою фостерного виховання, зокрема, Міжнародна асоціація фостерних сімей (International Foster Care Organization), Федерація фостерного виховання Європи (Foster Care Europe), Національна асоціація фостерного виховання США (National Foster Parent Association) та інші. Ці організації займаються розвитком програм та методів роботи з фостерними сім'ями, забезпеченням підтримки для дітей та сімей-опікунів, просуванням прав дітей, які перебувають у фостерному вихованні, та іншими аспектами проблеми фостерного виховання.

Одним з важливих аспектів проблеми фостерного виховання є його взаємозв'язок з прийомною та усиновлювальною сім'ями. Дослідження показують, що фостерне виховання може бути важливою стадією на шляху до усиновлення дитини. Проте, в багатьох країнах існує проблема забезпечення належних умов для дітей, які перебувають у фостерному вихованні, що може затруднювати їх подальше усиновлення. Для забезпечення якісного фостерного виховання та підготовки дітей до подальшого життя в сім'ї необхідна підтримка та співпраця зі сторони держави та громадськості.

Отже, дослідження проблеми фостерного виховання має важливе значення для забезпечення якісної допомоги дітям та сім'ям-опікунів. Дослідження включають в себе різноманітні аспекти, від дослідження психологічного стану дітей та їх адаптації до виховання в фостерній сім'ї до дослідження програм та методів роботи з фостерними сім'ями. Важливою частиною дослідження є вивчення ефективності фостерного виховання та програм підтримки фостерних сімей.

Дослідження проблеми фостерного виховання проводяться у багатьох країнах світу, включаючи США, Велику Британію, Німеччину, Норвегію, Швецію та інші. Результати досліджень показують, що фостерне виховання може бути ефективним способом забезпечення дітям безпеки, стабільності та умов для розвитку, а також що взаємодія між дитиною та сім'єю-опікуном є ключовим фактором успішного фостерного виховання.

Одним із важливих аспектів проблеми фостерного виховання є підготовка та підтримка фостерних сімей. Дослідження показують, що фостерні сім'ї потребують належної підготовки та підтримки, щоб забезпечити якісний процес виховання дітей. Програми підготовки та підтримки фостерних сімей можуть включати у себе навчання, консультування та психологічну підтримку. Дослідження також показують, що програми підтримки фостерних сімей можуть зменшити ризик відмови від фостерного виховання та забезпечити кращі умови для розвитку дитини [46].

Крім того, важливим аспектом проблеми фостерного виховання є забезпечення збереження зв'язків дитини з біологічною сім'єю та іншими близькими родичами. Дослідження показують, що збереження зв'язків з біологічною сім'єю може мати позитивний вплив на психологічний стан дітей та забезпечити більш успішну адаптацію до нової сім'ї. Програми підтримки біологічних сімей, які допомагають зберігати зв'язки з дитиною, є важливим елементом розв'язання проблеми фостерного виховання.

Загалом, дослідження проблеми фостерного виховання забезпечують важливу інформацію для політики та програм розвитку дитячої охорони. Результати досліджень можуть бути використані для вдосконалення програм підтримки фостерних сімей, забезпечення належної підготовки та підтримки для сімей-опікунів, збільшення ефективності фостерного виховання та забезпечення кращих умов для розвитку дітей, які перебувають у фостерному вихованні.

Україна також не є винятком в цій проблемі. За даними Міністерства соціальної політики України, на 1 вересня 2021 року у сім'ях-опікунах перебувало 9 576 дітей, у тому числі 4 630 – в сім'ях родинного типу. У країні існує ряд програм та законодавчих актів, які стосуються проблеми фостерного виховання, але все ще необхідно забезпечити ефективну підготовку та підтримку фостерних сімей, а також зменшити ризик відмови від фостерного виховання. Тому дослідження проблеми фостерного виховання є актуальним

завданням для України, яке може допомогти забезпечити кращі умови для розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [34].

Для України важливим є досвід країн-лідерів у галузі фостерного виховання, який можна використовувати при розробці програм та законодавчих актів. Крім того, дослідження проблеми фостерного виховання в Україні має враховувати особливості національної культури та контекстуальних чинників, які можуть вплинути на процес фостерного виховання в країні.

Проблема фостерного виховання досліджується за різними теоретичними підходами, які допомагають зрозуміти сутність і причини цієї проблеми, а також розробляти ефективні підходи до її вирішення.

Один з основних теоретичних підходів до проблеми фостерного виховання – це системний підхід. Згідно з цим підходом, фостерна сім'я розглядається як складова система, в якій кожен елемент взаємодіє з іншими елементами, і це взаємодія визначає якість функціонування всієї системи. Одним з головних завдань системного підходу є забезпечення належної підготовки та підтримки фостерних сімей, а також створення умов, в яких дитина може успішно адаптуватися до нової сім'ї та забезпечити свій розвиток [29].

Інший важливий теоретичний підхід до проблеми фостерного виховання - це підхід гуманістичної психології. Згідно з цим підходом, виховання дітей у фостерній сім'ї повинно бути спрямоване на розвиток їхньої особистості та забезпечення їхньої безпеки та благополуччя. Це означає, що виховання повинно бути орієнтоване на потреби та інтереси дитини, забезпечуючи їй належні умови для розвитку та самовираження [20].

Третій теоретичний підхід до проблеми фостерного виховання - це підхід соціології. Згідно з цим підходом, фостерне виховання є результатом соціальної несправедливості, кризи в сім'ї та недостатньої уваги до проблеми дітей, позбавлених батьківського піклування. Цей підхід зосереджений на дослідженні соціальних чинників, які призводять до відокремлення дітей від їхніх батьків, та на розробці способів зменшення цих соціальних проблем [29].

Крім того, проблема фостерного виховання може бути розглянута в контексті психології розвитку. Згідно з цим підходом, виховання в фостерній сім'ї може мати важливий вплив на розвиток дитини, особливо в перші роки життя, коли формуються основні риси особистості. Тому важливо розробляти підходи до виховання, які забезпечують належну стимуляцію розвитку дитини, її фізичне та психічне здоров'я, та її інтелектуальні здібності.

Ще один теоретичний підхід до проблеми фостерного виховання - це підхід права та політики. Згідно з цим підходом, проблема фостерного виховання повинна бути розглянута в контексті законодавства та політики, які регулюють функціонування системи фостерного виховання. Важливо забезпечити належне регулювання відносин між дитиною та фостерною сім'єю, а також забезпечити достатні ресурси для підтримки фостерних сімей та забезпечення дітям в фостерних сім'ях належних умов для розвитку [3].

Інші теоретичні підходи до проблеми фостерного виховання включають підходи економіки та демографії, які досліджують економічні та демографічні фактори, що впливають на відокремлення дітей від батьків та необхідний допомоги фостерним сім'ям, а також підходи культурології, які вивчають вплив культурних чинників на виховання дітей в фостерних сім'ях.

Загалом, історія дослідження проблеми фостерного виховання демонструє широкий спектр теоретичних підходів та напрямків досліджень, які розглядають проблему з різних точок зору та зосереджені на різних аспектах фостерного виховання. Розвиток наукових досліджень у цій галузі допоміг покращити практики фостерного виховання та забезпечити дітям, які перебувають в цій ситуації, кращі умови для розвитку та адаптації до нової сім'ї.

Проте необхідно підкреслити, що дослідження теоретичних підходів не повинні бути самоцільними, а мають виходити за межі академічного дискурсу та стати основою для розробки реальних практичних рішень та програм. Знання, отримані в результаті досліджень, повинні використовуватись для покращення умов фостерного виховання та забезпечення дітям в цій ситуації

належної підтримки та допомоги. Тому, попри різноманітність теоретичних підходів та практичних програм, дослідження проблеми фостерного виховання мають слугувати однією метою - поліпшенню життя дітей, які перебувають у цій складній ситуації.

РОЗДІЛ 2

ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

2.1. Сутність та особливості правового режиму «військовий стан»

В Україні існує кілька видів правових режимів, які застосовуються залежно від ситуації та цілей, таких як надзвичайний стан, воєнний стан та режим нормального функціонування. Крім того, можна виділити інші види правових режимів, які можуть бути введені у певних обставинах [1].

Одним з видів правових режимів є надзвичайний стан. Надзвичайний стан вводиться у разі виникнення надзвичайних ситуацій, що загрожують безпеці та нормальному функціонуванню держави. Цей режим надає владі додаткові повноваження для прийняття заходів забезпечення безпеки та відновлення ситуації в країні. Надзвичайний стан може включати обмеження громадянських прав і свобод, а також додаткові заходи контролю та регулювання.

Ще одним видом правового режиму є воєнний стан. Воєнний стан вводиться у разі загрози для національної безпеки або громадського порядку, обумовленої військовими діями чи іншими воєнними ситуаціями. Цей режим надає владі розширені повноваження для забезпечення безпеки, підтримки порядку та військових заходів. Воєнний стан може включати мобілізацію ресурсів, обмеження громадянських прав і свобод, а також втручання в громадянські та економічні справи.

Крім надзвичайного та воєнного стану, в державі існує режим нормального функціонування. Це звичайний режим, у якому відсутні надзвичайні або воєнні ситуації, і правова система працює відповідно до прийнятих законів і норм. У цьому режимі громадянські права і свободи повинні бути захищені й дотримувані, а державні органи повинні виконувати свої обов'язки відповідно до конституційних принципів та законів.

Крім перерахованих видів, в залежності від обставин, в державі також можуть бути застосовані інші правові режими, такі як режим екстреної ситуації, режим виняткового стану тощо. Ці режими вводяться у випадках, коли необхідно вжити особливих заходів для забезпечення безпеки, порядку та функціонування держави у надзвичайних обставинах.

Загальна мета введення різних видів правових режимів полягає в забезпеченні ефективного функціонування держави, забезпеченні безпеки та правопорядку в надзвичайних ситуаціях, а також відповідному регулюванні прав та свобод громадян. Кожен з цих режимів має свої особливості, процедури введення та дії, які регулюються законодавством країни.

Надзвичайний стан є особливим правовим режимом, який використовується в Україні для забезпечення безпеки держави та населення у випадках загрози національній безпеці, громадському порядку, життю та здоров'ю громадян. Він передбачає введення тимчасових обмежень щодо окремих прав і свобод, а також надання розширених повноважень владі з метою ефективного управління надзвичайною ситуацією [41].

Основні характеристики надзвичайного стану визначені Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану». Згідно з ним, введення надзвичайного стану можливе лише в разі виникнення надзвичайних ситуацій, таких як збройний конфлікт, терористична загроза, небезпека для національної безпеки або стихійні лиха. Рішення про введення надзвичайного стану приймається Президентом України та підтверджується Верховною Радою.

Під час надзвичайного стану влада має право вжити різноманітних заходів для забезпечення безпеки та порядку. Зокрема, можуть бути введені обмеження на свободу пересування, проведення обшуків та затримання підозрюваних, контроль над засобами масової інформації, обмеження права на страйк та інші заходи, спрямовані на забезпечення громадського порядку та безпеки.

Однак, законодавство передбачає, що під час надзвичайного стану повинні бути забезпечені невідкладні потреби населення, особливо вразливих груп, та забезпечена медична допомога. Також передбачена можливість

оскарження дій влади в судовому порядку для захисту прав та інтересів громадян.

Важливо зазначити, що введення надзвичайного стану повинно бути обмеженим за часом і пропорційним загрози, що виникла. Це сприяє забезпеченню балансу між захистом національної безпеки та забезпеченням прав і свобод громадян. Крім того, механізми контролю та відповідальності за недодержання законодавства під час надзвичайного стану є важливим елементом забезпечення демократичного правового порядку.

Режим екстреної ситуації є одним з видів правових режимів, який використовується в Україні для реагування на надзвичайні події, такі як стихійні лиха, техногенні аварії, епідемії та інші події, що загрожують безпеці населення та нормальному функціонуванню суспільства. Цей режим передбачає систему заходів та процедур, спрямованих на управління та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій [36].

Сутність режиму екстреної ситуації полягає в тому, що він надає державі необхідні інструменти для швидкого та ефективного реагування на надзвичайні події. Основна мета цього режиму - забезпечення безпеки та захисту життя та здоров'я громадян. Він дає можливість державним органам та відповідним службам вживати необхідних заходів для запобігання поширенню негативних наслідків та відновлення нормального життєвого порядку.

Особливості режиму екстреної ситуації в Україні визначаються Законом "Про цивільний захист". Згідно з цим законодавством, режим екстреної ситуації вводиться у разі виникнення надзвичайних подій, що загрожують безпеці громадян, національній економіці, довкіллю та іншим важливим інтересам суспільства. Рішення про введення режиму екстреної ситуації приймається Кабінетом Міністрів України або уповноваженими центральними органами виконавчої влади.

Під час режиму екстреної ситуації влада здійснює такі дії, як мобілізація ресурсів, організація евакуації та надання допомоги потерпілим, запровадження режиму обмежень на території, координація діяльності відповідних служб та

установ. З метою ефективного управління в режимі екстреної ситуації створюються оперативні штаби та комісії, які координують дії різних відомств та організацій.

Однією з особливостей режиму екстреної ситуації є його тимчасовий характер. Він вводиться на обмежений період часу, необхідний для надання допомоги, ліквідації наслідків та відновлення нормального життя. Після закінчення надзвичайної ситуації режим екстреної ситуації автоматично припиняється, і діє звичайний правовий режим.

Воєнний стан є особливим правовим режимом, який вводиться в країні в разі війни або загрози воєнної небезпеки. Цей режим передбачає заборону певних дій та надання додаткових повноважень владі з метою забезпечення безпеки держави, охорони правопорядку та захисту прав і свобод громадян [4].

Сутність воєнного стану полягає в тому, що він дає державі можливість прийняти рішення про введення особливих заходів для забезпечення обороноздатності та безпеки країни в умовах військового конфлікту або загрози війни. Воєнний стан передбачає режим обмежень щодо діяльності громадян та організацій, таких як обмеження прав на свободу, працю, збори, переміщення та інші, з метою забезпечення безпеки та успішного ведення військових операцій.

Особливості воєнного стану визначаються законодавством країни. Закон "Про воєнний стан" визначає процедури введення, дії та обмеження, що пов'язані з цим правовим режимом. Введення воєнного стану зазвичай передбачається на обмежений період часу та підлягає контролю з боку владних органів та суду.

Однією з головних особливостей воєнного стану є надання додаткових повноважень владі. В цей період влада має право приймати рішення про мобілізацію ресурсів, встановлювати особливі порядки та процедури, організувати військові операції та забезпечувати оборону країни. Крім того, воєнний стан може передбачати введення військової юстиції, встановлення військового керівництва та інших особливих аспектів управління.

Воєнний стан є надзвичайним режимом, який пов'язаний з важкими випробуваннями для країни та її громадян. Він має тимчасовий характер і застосовується винятково в умовах воєнного конфлікту або загрози війни. Забезпечення демократичного контролю, правової захищеності громадян та дотримання прав людини є важливими аспектами введення та дії воєнного стану.

Аналіз Закону України "Про воєнний стан" є важливим кроком для розуміння сутності та особливостей цього правового режиму. Давайте розглянемо основні положення цього закону та проведемо аналіз його важливих аспектів.

1. Закон визначає воєнний стан як особливий правовий режим, що вводить в Україні у разі загрози національній безпеці або воєнного конфлікту. Введення воєнного стану може здійснюватись Президентом України після погодження з Верховною Радою.

2. Воєнний стан передбачає обмеження певних прав та свобод громадян. Закон конкретизує обмеження щодо свободи руху, права на приватну власність, конфіденційності листування, збирання та розповсюдження інформації, права на страйк, демонстрації та інші.

3. Закон надає додаткові повноваження владі під час воєнного стану. Це включає право приймати рішення про мобілізацію ресурсів, встановлення особливих порядків та процедур, забезпечення обороноздатності країни, організацію військових операцій та інші.

4. Закон передбачає механізми контролю та відповідальності під час воєнного стану. Це включає контроль з боку Верховної Ради, забезпечення захисту прав та свобод громадян у судовому порядку, встановлення меж владних повноважень та відповідальності за недодержання законодавства.

Що стосується ситуації в Україні то маємо: воєнний стан був введений в Україні 24 лютого 2022 року о 5:30 ранку строком на 30 днів. Потім, 26 березня, його продовжили ще на 30 днів до 25 квітня. Пізніше воєнний стан було

продовжено на 90 днів до 25 серпня. Після цього було кілька інших продовжень, але наразі він триватиме до 18 серпня 2023 року [10].

Отже, воєнний стан є особливим правовим режимом, який передбачається законодавством країни. В Україні воєнний стан був введений 24 лютого 2022 року і був продовжений на кілька термінів до 18 серпня 2023 року. Цей режим надає владі додаткові повноваження, включаючи мобілізацію ресурсів та організацію військових операцій. Закон також передбачає контроль та відповідальність з боку владних органів та суду. Воєнний стан є тимчасовим заходом, призначеним для забезпечення національної безпеки та захисту країни в умовах воєнного конфлікту.

2.2. Класифікація технологій фостерної сім'ї

Під час дослідження класифікації технологій фостерної сім'ї виникає потреба розрізнити два ключових терміни: фостерна технологія та фостерна сім'я.

Фостерна технологія та фостерна сім'я - це два поняття, пов'язані з опікою та прийомом дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги та підтримки. Хоча ці терміни мають спільне коріння, вони мають різну сутність та використовуються в різних контекстах [20].

Фостерна технологія - це система професійних підходів та методів роботи з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, щоб забезпечити їм стабільність, безпеку та належні умови розвитку. Вона базується на принципах гуманізму, взаємодії та співпраці між різними сторонами, що беруть участь у процесі опіки (фахівці, біологічні батьки, дитина сама).

Фостерна сім'я - це сім'я, яка добровільно згодилася прийняти до свого дому дитину, яка знаходиться в складній життєвій ситуації, тимчасово або на постійному основі. Це можуть бути батьки-опікуни, які допомагають дитині вирости в стабільному та люблячому середовищі. Фостерні сім'ї проходять

спеціальну підготовку, отримують підтримку та нагляд від фахівців з опіки за дітьми.

Одна з ключових різниць між фостерною технологією та фостерною сім'єю полягає в тому, що фостерна технологія є системою методів та підходів, які використовуються для розробки та впровадження програм і послуг у сфері опіки за дітьми. Вона орієнтована на покращення якості життя дітей, що перебувають в складних умовах. Фостерна сім'я, з іншого боку, є самою структурою, де ці методи і підходи втілюються, а саме сім'єю, яка приймає дитину і забезпечує їй затишок, зростання та розвиток.

Фостерна технологія та фостерна сім'я спрямовані на надання дітям можливості жити у безпечному, стабільному та люблячому середовищі. Це допомагає їм забезпечити належний розвиток, навчання та інтеграцію в суспільство. Фостерні сім'ї відіграють важливу роль у створенні позитивного впливу на життя дітей та допоможі їм пройти через складні періоди [29].

На сьогоднішній день фостерна технологія та фостерна сім'я є важливими компонентами системи соціальної опіки за дітьми. Законодавство України передбачає регулювання цих питань, забезпечуючи права дітей та регламентуючи процес взаємодії між фостерними сім'ями, біологічними батьками та органами опіки. Проте, є виклики та завдання, пов'язані з покращенням цієї системи, забезпеченням належної підготовки та підтримки фостерних сімей, а також забезпеченням ефективної співпраці між всіма сторонами, що беруть участь у процесі опіки.

Технологія є широко вживаним терміном, який охоплює систематичний підхід до вирішення певних завдань, застосування знань, методів, процедур та інструментів для досягнення певного результату. У контексті соціальної роботи, технологія означає систему методів, прийомів та практик, що використовуються фахівцями для досягнення поставлених соціальних цілей та підтримки клієнтів у розв'язанні їхніх проблем.

Фостерна сім'я, в рамках соціальної роботи, використовується як одна з форм опіки та підтримки дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Технологічність використання фостерних сімей у соціальній роботі полягає у систематичному та професійному підході до взаємодії з цією формою опіки. Основні аспекти технологічної практики включають:

1. Відбір та підготовка фостерних сімей. Фахівці з опіки використовують спеціальні методи та процедури для відбору та підготовки потенційних фостерних сімей. Це включає оцінку їхньої придатності, підготовку до взаємодії з дітьми, навчання вихованню та психологічну підтримку.

2. Супровід та консультування. Фахівці з опіки надають постійну підтримку та консультації фостерним сім'ям, сприяють у вирішенні труднощів, які можуть виникати в процесі опіки. Вони забезпечують фостерним сім'ям необхідні ресурси та інформацію для ефективного виховання та підтримки дітей.

3. Розвиток індивідуальних планів дітей. Фахівці спільно з фостерними сім'ями розробляють індивідуальні плани для кожної дитини з метою забезпечення їхнього оптимального розвитку. Це включає врахування особливостей дитини, постановку цілей та спеціальні програми підтримки.

4. Взаємодія зі сторонніми організаціями. Фахівці сприяють співпраці з іншими соціальними службами, освітніми установами, медичними закладами та іншими зацікавленими сторонами для забезпечення повного спектру підтримки та послуг для дітей та їхніх фостерних сімей.

5. Моніторинг та оцінка. Фахівці забезпечують систему моніторингу та оцінки ефективності фостерного плану. Вони проводять оцінку розвитку дитини, ефективності роботи фостерних сімей та виявлення можливих проблем для їх вчасного вирішення.

Технологічність використання фостерних сімей у соціальній роботі сприяє забезпеченню якісної та ефективної опіки для дітей, які потребують замісного виховання та підтримки. Цей підхід дозволяє створити оптимальні умови для розвитку та виховання дітей у прийнятному та люблячому середовищі, що сприяє їхній соціальній інтеграції та успішному майбутньому [37].

Сутність технології фостерної сім'ї полягає в застосуванні систематичного та професійного підходу до надання опіки та прийому дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Ця технологія орієнтована на забезпечення фізичного, психологічного та соціального добробуту дитини, а також на створення стабільного та сприятливого середовища для її зростання та розвитку.

Основні аспекти технології фостерної сім'ї включають [40]:

1. Підготовка фостерних сімей. Фахівці з опіки проводять підготовку та навчання потенційних фостерних батьків, яке включає в себе ознайомлення з правилами та процедурами, психологічну підтримку, навички виховання та розуміння особливостей дітей, які потребують опіки.

2. Відбір та відповідність. Фостерні сім'ї проходять процес відбору, щоб забезпечити їх відповідність вимогам та здатність створювати безпечне та сприятливе середовище для дитини. Враховуються різні аспекти, такі як стан здоров'я, моральність, стабільність, досвід виховання тощо.

3. Постійна підтримка та нагляд. Фостерним сім'ям надається постійна підтримка, консультації та нагляд з боку фахівців з опіки. Вони отримують допомогу у вирішенні питань виховання, забезпечення добробуту та розвитку дитини.

4. Індивідуальний підхід. Технологія фостерної сім'ї передбачає індивідуальний підхід до кожної дитини, враховуючи її потреби, здібності та особливості. Вона спрямована на створення благоприємних умов для розвитку дитини, забезпечення навчання, медичної допомоги та соціальної інтеграції.

5. Робота з біологічними сім'ями. Технологія фостерної сім'ї також включає взаємодію з біологічними батьками або родичами дитини. Фахівці з опіки сприяють встановленню та підтримці позитивних відносин між фостерними батьками та біологічною родиною з метою забезпечення відновлення родинних зв'язків, якщо це можливо та безпечно для дитини.

Технологія фостерної сім'ї базується на принципах захисту прав дитини, створення безпечного та люблячого середовища для зростання та розвитку, а

також на співпраці між фостерними сім'ями, органами опіки, біологічними сім'ями та іншими зацікавленими сторонами.

2.3. Стан розвитку технологій фостерної сім'ї в Україні

Розвиток технологій фостерної сім'ї в Україні з 1991 по 2023 роки можна умовно поділити на кілька етапів, які відображають зміни у правовому, організаційному та практичному аспектах використання цієї форми опіки. Варто зазначити, що така класифікація є умовною і може варіюватися в залежності від різних джерел та досліджень [10].

1. Початковий етап (1991-2004 роки). Після отримання незалежності Україна розпочала формування власної системи соціального захисту та опіки над дітьми. На початку 1990-х років було прийнято ряд законів, які встановлювали правові засади опіки та підтримки дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Однак, фостерна сім'я ще не була широко поширеною формою опіки, і розробка технологій її використання тоді ще не мала значного розвитку.

2. Формування системи (2005-2014 роки). У цей період увага до розвитку фостерних сімей зростала. Україна активно сприяла розвитку цієї форми опіки шляхом прийняття законів, спрямованих на підтримку роботи фостерних сімей та забезпечення їхніх прав та потреб. Було розроблено деякі технології, що стосуються відбору та підготовки фостерних сімей, а також забезпечення супроводу та консультування.

3. Розширення мережі (2015-2021 роки). За ці роки спостерігається зростання усвідомлення важливості використання фостерних сімей у системі опіки над дітьми. Було прийнято додаткові нормативно-правові акти, спрямовані на поліпшення умов опіки та розвиток технологій фостерної сім'ї. З'явилися нові програми підготовки фостерних батьків, системи супроводу та контролю за умовами перебування дитини в фостерній сім'ї.

4. Фостерна сім'я в умовах воєнного стану (з 2022 року). Опишемо можливі зміни в такій ситуації.

По-перше, збільшена потреба в фостерних батьках. З конфліктом і розселенням населення на постраждалих територіях збільшується потреба у нових фостерних сім'ях. Багато дітей втратили свої біологічні родини або розлучені з ними через воєнні дії, тому з'являється необхідність забезпечення їм безпечного та затишного середовища в рамках фостерної сім'ї [1].

По-друге, зміцнення відбору та підготовки фостерних батьків. У зв'язку зі зростанням потреби у фостерних сім'ях, процес відбору та підготовки фостерних батьків може бути посилено. Органи соціального захисту та відповідні служби можуть проводити більш ретельну перевірку та оцінку кандидатів на роль фостерних батьків, зокрема з огляду на їхню готовність працювати з дітьми, які пережили війну та стресові ситуації [6].

По-третє, супровід та психологічна підтримка. Фостерні сім'ї, які беруть на себе опіку над дітьми, які постраждали від війни, можуть потребувати додаткового супроводу та психологічної підтримки. Враховуючи важкі досвіди дітей, які стали свідками військових дій, фостерні батьки можуть потребувати додаткової підготовки та підтримки для ефективного впорядкування з дітьми, їхнього почуття безпеки та відновлення психологічного благополуччя [7].

По-четверте, розширення мережі підтримки. В таких умовах важливо створити мережу підтримки фостерних сімей, щоб забезпечити їм необхідну підтримку, ресурси та допомогу. Це може включати розвиток програм психологічної підтримки для фостерних батьків, надання консультативної допомоги та координацію з іншими соціальними службами, які працюють з постраждалими дітьми [9].

По-п'яте, підтримка реінтеграції дітей. Фостерна сім'я може виконувати важливу роль у процесі реінтеграції дітей, які були евакуйовані або постраждали від війни. Вони можуть допомагати дітям знайти нову нормальність, навчитися впорядковувати свої емоції, набути нових навичок та встановити стабільні стосунки [13].

У такій ситуації фостерна сім'я стає важливим інструментом соціальної роботи, який сприяє забезпеченню захисту та опіки для дітей, постраждалих від війни. Зміни в підході до фостерної сім'ї полягають у більш глибокій підготовці, супроводі та психологічній підтримці фостерних батьків, а також у розширенні мережі підтримки та фокусу на реінтеграції дітей у нових умовах після війни.

Таким чином, розвиток технологій фостерної сім'ї в Україні з 1991 по 2023 роки характеризується зростанням усвідомлення сутності цієї форми опіки та розробкою відповідних стратегій, програм та законодавчих актів для підтримки фостерних сімей. Процеси відбору, підготовки та супроводу фостерних батьків удосконалюються, що дозволяє забезпечувати якісну та ефективну опіку для дітей, які потребують замісного виховання та підтримки.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОСТЕРНОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

3.1. Закордонний досвід застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану

Ізраїль має багаторічний досвід використання технології фостерної сім'ї для забезпечення захисту та догляду дітей, які потрапили у складні ситуації, зокрема під час військових конфліктів та загроз безпеці. Держава виявляє високий рівень відповідальності та соціальної підтримки для дітей, які потребують альтернативного розміщення [22].

Система фостерного батьківства в Ізраїлі базується на законодавчих нормах, які визначають права та обов'язки фостерних сімей, процедуру відбору та навчання батьків, а також механізми контролю та підтримки. Основні цінності, на яких ґрунтується система, – це безпека, добробут та нормальний розвиток дітей, які перебувають під опікою фостерних батьків.

Один з основних принципів використання технології фостерної сім'ї в Ізраїлі – це індивідуальний підхід до кожної дитини. Кожна фостерна сім'я проходить процес відбору та підготовки, що включає навчання щодо вимог до батьківства, психологічну підготовку та адаптацію до особливостей дітей, які потребують допомоги. Фостерні батьки проходять обов'язкову підготовку, яка включає курси з психології, педагогіки та правових аспектів усиновлення.

Крім того, важливою складовою системи фостерного батьківства в Ізраїлі є підтримка та нагляд за фостерними сім'ями. Фахівці з соціальної роботи регулярно проводять відвідини та консультації з фостерними батьками, щоб забезпечити належні умови для дітей та допомогти їм у розвитку та адаптації. Крім того, існують організації та центри, які надають підтримку та консультативну допомогу фостерним сім'ям, а також координують роботу з усиновлення та пошуком підходящих фостерних батьків для дітей.

У Ізраїлі також існують спеціальні програми та проекти для дітей, які перебувають під опікою фостерних сімей. Ці програми передбачають психологічну, медичну та освітню підтримку дітей, а також сприяють їх соціальній адаптації та розвитку. Діти мають можливість отримувати освіту, відвідувати кружки та спортивні секції, що сприяє їх інтеграції в суспільство та розвитку потенціалу.

Технологія фостерної сім'ї в Ізраїлі успішно використовується для забезпечення опіки та розвитку дітей, які потрапили у складні ситуації, зокрема під час військових конфліктів. Ізраїльський досвід показує, що фостерні сім'ї можуть стати надійною опорою для дітей у важкі часи, забезпечуючи їм безпеку, затишок та нормальні умови розвитку.

Сполучені Штати Америки мають довгу і багатогранну історію застосування технології фостерної сім'ї. Ця система розміщення дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними сім'ями з різних причин, є одним із ключових способів забезпечення їх опіки та виховання. Застосування технології фостерної сім'ї в США базується на законодавчих нормах, програмах та ресурсах, спрямованих на забезпечення безпеки, добробуту та стабільності дітей [42].

Один із ключових принципів системи фостерного батьківства в США – це підтримка дітей та забезпечення їм безпечного та люблячого середовища. Фостерні батьки проходять обов'язкову підготовку, включаючи навчання з психології, педагогіки та правових аспектів фостерного батьківства. Цей процес має на меті готувати батьків до прийняття дітей, які потребують особливої підтримки та догляду. Крім того, відбираються кандидати з високими стандартами та вимогами до якості життя та добробуту дітей.

В США існує велика кількість агентств та організацій, які спеціалізуються на фостерному батьківстві та розміщенні дітей. Вони здійснюють процес відбору та підготовки фостерних батьків, а також забезпечують підтримку та нагляд за фостерними сім'ями. Ці організації також пропонують допомогу та ресурси для розвитку дітей, які перебувають у

фостерному розміщенні, включаючи освіту, медичну допомогу та соціальну підтримку.

Однією з головних переваг системи фостерного батьківства в США є гнучкість і різноманітність варіантів розміщення дітей. Це може включати розміщення в сім'ях різних структур, включаючи однієльних батьків, подружжя різних статей, одностатеві пари, а також родини різних культур та етнічних груп. Це дозволяє знаходити найбільш підходяще середовище для кожної дитини та забезпечувати їх культурну, релігійну та соціальну ідентичність.

Важливою складовою успіху системи фостерного батьківства в США є наявність послідовної правової основи. Федеральні та штатні закони регулюють процедури розміщення дітей у фостерні сім'ї, права та обов'язки фостерних батьків, а також механізми захисту прав дітей. Це забезпечує високий рівень контролю та забезпечує безпеку та добробут дітей, які перебувають у фостерному розміщенні.

США також вкладають значні зусилля в підтримку фостерних сімей та виховання дітей, які перебувають у фостерному розміщенні. Існують програми фінансової підтримки, які допомагають фостерним сім'ям забезпечувати основні потреби дітей, включаючи харчування, одяг, освіту та медичну допомогу. Крім того, надаються соціальні та психологічні послуги, щоб допомогти фостерним сім'ям у викликах, з якими вони можуть зіткнутися.

Система фостерного батьківства в США постійно розвивається та вдосконалюється. Дослідження, інновації та передовий досвід використовуються для покращення якості життя дітей та ефективності фостерної системи. Організації та установи працюють над вдосконаленням процесу відбору та підготовки фостерних батьків, надання підтримки та послуг для дітей, які перебувають у фостерному розміщенні, і забезпечення перспективи для їх успішного розвитку та реінтеграції.

В цілому, досвід застосування технології фостерної сім'ї в США показує важливість належного підходу до опіки та виховання дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними сім'ями. Система фостерного батьківства забезпечує їм

стабільність, заспокоєння та можливість розвитку в люблячих і підтримуючих середовищах, сприяючи їхньому фізичному, емоційному та соціальному добробуту.

Франція має розгалужену систему фостерного батьківства, яка дозволяє забезпечити підтримку та захист для дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними сім'ями. Застосування технології фостерної сім'ї в Франції базується на законодавстві та регуляторних актах, які забезпечують правову основу для функціонування системи та забезпечують захист прав та добробуту дітей [29].

Однією з особливостей французької системи фостерного батьківства є різноманіття варіантів розміщення дітей у фостерні сім'ї. Це може бути розміщення в сім'ях різних структур, включаючи однієльних батьків, подружжя різних статей та одностатеві пари. Французька система прагне забезпечити максимально комфортне та природне середовище для дітей, де вони можуть розвиватися та розкривати свій потенціал.

У Франції існує ретельна процедура відбору та підготовки фостерних батьків. Потенційні батьки проходять обов'язкову асесорську оцінку, яка включає в себе медичні, психологічні та соціальні перевірки. Особлива увага приділяється забезпеченню безпеки та благополуччя дітей, які перебувають у фостерному розміщенні.

Франційська система фостерного батьківства також надає значну підтримку фостерним сім'ям. Фостерні батьки отримують фінансову компенсацію, яка допомагає покрити витрати на утримання дитини, включаючи харчування, одяг, освіту та медичну допомогу. Крім того, фостерні батьки мають доступ до психологічної та педагогічної підтримки, яка допомагає їм впоратися зі складнощами та вирішувати питання, пов'язані з вихованням дітей.

У Франції існує також велика кількість організацій та агенцій, які займаються фостерним батьківством та надають підтримку як фостерним сім'ям, так і дітям. Ці організації здійснюють нагляд та моніторинг розміщення

дітей у фостерні сім'ї, організують тренінги та навчання для фостерних батьків, а також ведуть інформаційну та консультаційну роботу.

Варто відзначити, що французька система фостерного батьківства є постійно розвиваючоюся та вдосконалюється з метою забезпечення кращих умов для дітей, які перебувають у фостерному розміщенні. Уроки та досвід, набуті в ході роботи з фостерними сім'ями в Франції, можуть бути корисними для інших країн, які розвивають свої власні системи фостерного батьківства.

Технологія фостерної сім'ї в Німеччині має велике значення для забезпечення добробуту та захисту дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками. Ця технологія ґрунтується на відповідному законодавстві та розроблених стандартах, які забезпечують якісне розміщення та опіку над дітьми у фостерних сім'ях [54].

В Німеччині фостерне батьківство розглядається як форма тимчасового чи постійного розміщення дітей у сімейному середовищі, яке забезпечує їхній фізичний, емоційний та соціальний розвиток. Ця технологія передбачає, що дитина, яка не може жити зі своєю біологічною сім'єю, має можливість перебувати в безпечному та люблячому оточенні фостерних батьків, які забезпечують їй догляд, виховання та підтримку.

Однією з основних характеристик німецької системи фостерного батьківства є диференційованість розміщення дітей. Це означає, що діти можуть бути розміщені у фостерні сім'ї різних типів, включаючи однільних батьків, подружжя та спільноти. Кожен випадок розміщення оцінюється окремо з урахуванням потреб та особливостей кожної дитини.

Для того, щоб стати фостерними батьками, у Німеччині існує процедура відбору та підготовки, яка включає медичні, психологічні та соціальні оцінки. Крім того, фостерні батьки проходять спеціальну підготовку, яка допомагає їм зрозуміти особливості та потреби дітей, які перебувають у фостерному розміщенні.

Важливим аспектом технологічності фостерних сімей в Німеччині є наявність системи підтримки та нагляду. Фостерні батьки мають доступ до

психологічної, медичної та юридичної підтримки, а також до професійної консультації та навчання. Організації та агенції, які працюють у сфері фостерного батьківства, забезпечують підтримку та нагляд за фостерними сім'ями, а також організують навчальні заходи та тренінги для них.

У Німеччині також існує система розміщення дітей у сім'ях з фахівцями, де дитина може перебувати у сім'ї, де один з батьків є кваліфікованим фахівцем, що допомагає зрозуміти та впоратися з особливими потребами дитини.

Використання технології фостерної сім'ї в Німеччині базується на принципах дитячих прав та захисту дитинства. Ця система надає можливість дітям, які не можуть жити зі своєю біологічною сім'єю, знаходити безпеку, стабільність та любов у фостерних сім'ях. Це допомагає їм зростати та розвиватися в безпечному та сприятливому середовищі.

Уроки та досвід, набуті у Німеччині в сфері фостерного батьківства, можуть бути важливим джерелом для інших країн, які прагнуть розвинути свої системи опіки над дітьми у потребуючих сімейних умовах.

3.2. Практичні рекомендації щодо застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні

Зважаючи на міжнародний досвід та сучасний стан України, можна сформулювати такий перелік рекомендацій:

1. Розвиток системи підготовки та підтримки фостерних сімей.

Один із досвідів, який слід врахувати в першу чергу, є досвід Німеччини. Німеччина має велику та добре функціонуючу систему фостерного батьківства, яка допомагає забезпечити належний розвиток та добробут дітей, які не можуть жити зі своїми біологічними сім'ями. Переваги впровадження німецького досвіду в умови українських реалій полягають у наступному:

– система підготовки – Німеччина має добре розвинену систему підготовки фостерних батьків. Потенційні батьки проходять обов'язкову

підготовку, яка включає навчання з питань розвитку дітей, психологічного супроводу та особистих навичок, необхідних для ефективного батьківства;

- супровід та підтримка – важливою складовою німецького досвіду є наявність професійної підтримки та супроводу фостерних сімей. Фостерні батьки отримують регулярну підтримку, консультації та навчання з питань виховання та розвитку дітей;

- залучення до процесу прийняття рішень – в Німеччині фостерні батьки беруть активну участь у прийнятті рішень щодо дітей, які перебувають у їх догляді. Це сприяє почуттю власної відповідальності та стимулює розвиток емоційного зв'язку між фостерними батьками та дітьми;

Однак, впровадження німецького досвіду в українських реаліях може зіткнутися з певними викликами:

- забезпечення адекватного фінансування для розвитку системи підготовки та підтримки фостерних сімей може бути викликом українській системі;

- Україна потребує розбудови відповідної інфраструктури для підготовки та підтримки фостерних сімей, таких як навчальні програми, тренерські кадри та ресурсні центри;

- культурні відмінності між Німеччиною та Україною можуть вплинути на впровадження німецького досвіду. Необхідно забезпечити адаптацію та контекстуалізацію підходів до української культури та цінностей.

Загалом, врахування німецького досвіду у розвитку системи фостерного батьківства в Україні може допомогти покращити якість життя та майбутнє дітей, які потребують альтернативного розміщення. Проте, необхідно адаптувати цей досвід до українських потреб та реалій, забезпечити достатнє фінансування та розбудову необхідної інфраструктури.

2. Забезпечення адекватного фінансування фостерного батьківства.

Один із досвідів, який слід врахувати в першу чергу, є досвід США. Сполучені Штати мають розвинуту систему фінансування фостерного

батьківства, яка дозволяє забезпечити економічну підтримку фостерних сімей та забезпечити необхідні ресурси для дітей, які перебувають під опікою.

Переваги впровадження американського досвіду в умови українських реалій полягають у наступному:

- в США фостерні сім'ї отримують фінансування на основі результатів та потреб дітей. Це означає, що фінансування залежить від реальних витрат на дітей, таких як харчування, одяг, медична допомога та освіта;
- фостерні батьки в США отримують фінансову підтримку на витримку та виховання дітей. Це допомагає забезпечити адекватний рівень життя для фостерних сімей та створює мотивацію для залучення нових батьків;
- Україна може врахувати американський досвід у наданні додаткових послуг та підтримки фостерним сім'ям. Це можуть бути психологічна підтримка, консультування, навчання та надання доступу до ресурсів, необхідних для успішного виховання дітей.

Однак, впровадження американського досвіду в українських умовах може зіткнутися з наступними викликами:

- фінансування системи фостерного батьківства може бути обмеженим через обмежені бюджетні ресурси України. Необхідно забезпечити адекватне фінансування з державного рівня, а також шукати додаткові джерела фінансування, такі як гранти та благодійні організації;
- врахування американського досвіду потребує адаптації до української культури та цінностей. Розробка програм, які враховують український контекст, є важливою для успішного впровадження фінансування фостерного батьківства.
- важливо розробити ефективну систему контролю та моніторингу фінансових ресурсів, щоб забезпечити їх ефективне використання та уникнути корупційних практик.

Загалом, впровадження американського досвіду в аспекті фінансування фостерного батьківства може сприяти покращенню якості догляду та підтримки дітей, які перебувають у фостерному розміщенні. Однак, необхідно враховувати

українські реалії та забезпечити адаптацію та ефективне впровадження цього досвіду у контексті України.

3. Посилення контролю та нагляду за фостерними сім'ями.

Досвід, який слід врахувати в першу чергу, є досвід Великої Британії. Велика Британія має розвинуту систему контролю та нагляду за фостерними сім'ями, що дозволяє забезпечити безпеку та добробут дітей, які перебувають у фостерному розміщенні.

Переваги впровадження британського досвіду в умови українських реалій полягають у наступному:

- Велика Британія використовує систему оцінки та нагляду за фостерними сім'ями, що дозволяє періодично оцінювати якість догляду та умови, в яких перебувають діти. Це забезпечує постійний контроль та виявлення можливих проблем;

- Британія надає обов'язкову підготовку та кваліфікацію фостерних батьків, що забезпечує належний рівень знань та навичок для виховання дітей. Це сприяє створенню сприятливого середовища для дітей та підвищує професіоналізм фостерних батьків;

- Велика Британія активно розвиває мережу підтримки фостерних сімей, яка включає професійних працівників, консультантів та інших фахівців. Ця мережа надає підтримку, консультування та освітні ресурси для фостерних батьків, що сприяє їхньому саморозвитку та впровадженню найкращих практик.

Однак, необхідно врахувати деякі недоліки впровадження британського досвіду в українських реаліях:

- впровадження розвинутої системи контролю та нагляду вимагає додаткових фінансових витрат. Україна може зіткнутися з фінансовими обмеженнями, які можуть ускладнити повне впровадження такої системи;

- Україна може мати обмежені ресурси, що ускладнює налагодження ефективної системи контролю та нагляду. Необхідно забезпечити достатню кількість кваліфікованих працівників та ресурсів для ефективної роботи з фостерними сім'ями;

– Україна має свої культурні особливості, які вимагають адаптації британського досвіду до українського контексту. Необхідно забезпечити врахування та повагу до українських цінностей, традицій та специфіки у сфері фостерного батьківства.

Загалом, впровадження елементів британського досвіду щодо контролю та нагляду за фостерними сім'ями може покращити якість догляду та захист прав дітей в умовах українських реалій. Але необхідно враховувати фінансові та ресурсні обмеження, а також адаптувати цей досвід до культурних особливостей України.

4. Вдосконалення процедур відбору та підготовки фостерних батьків.

Досвід, який слід врахувати в першу чергу, є досвід Норвегії. Норвегія відома своєю розвинутою системою відбору та підготовки фостерних батьків, що сприяє створенню належного середовища для дітей у фостерному розміщенні.

Переваги впровадження норвезького досвіду в умови українських реалій полягають у наступному:

– Норвегія має систему ретельного відбору фостерних батьків, що дозволяє визначити найкращих кандидатів для розміщення дітей. Це включає оцінку психологічного стану, фізичного здоров'я, мотивації та навичок потенційних батьків;

– Норвегія надає обов'язкові курси підготовки для фостерних батьків, що допомагають їм засвоїти необхідні знання та навички для виховання дітей у фостерному розміщенні. Ці курси включають інформацію про дитячу психологію, основи виховання та розуміння потреб дітей;

– Норвегія забезпечує систему підтримки та нагляду за фостерними сім'ями. Це включає регулярні відвідування та оцінку умов, в яких перебувають діти, а також консультації та підтримку фостерних батьків у важких ситуаціях.

Однак, впровадження норвезького досвіду може зустріти деякі недоліки в українських реаліях:

– вдосконалення процедур відбору та підготовки фостерних батьків вимагає додаткових фінансових ресурсів. Україна може зіткнутися з обмеженнями фінансування, що може ускладнити повне впровадження такої системи.

– необхідно мати достатню кількість кваліфікованих працівників та ресурсів для проведення відбору та підготовки фостерних батьків. Україна може зіткнутися з обмеженістю людських та матеріальних ресурсів;

– Україна має свої культурні особливості, які потрібно враховувати при вдосконаленні процедур відбору та підготовки фостерних батьків. Важливо адаптувати норвезький досвід до української культури, традицій та цінностей.

Загалом, впровадження елементів норвезького досвіду щодо відбору та підготовки фостерних батьків може покращити якість процесу розміщення дітей. Проте, необхідно враховувати фінансові та ресурсні обмеження, а також адаптувати цей досвід до українських культурних особливостей.

5. Забезпечення доступу до професійної підтримки та навчання для фостерних сімей. Можна вивчити досвід країн, таких як Велика Британія, США або Канада, де існують програми підтримки та навчання для фостерних батьків. Переваги цього впровадження включають підвищення компетентності фостерних батьків, підтримку у важких ситуаціях та забезпечення кращого догляду за дітьми. Однак, необхідно враховувати фінансові витрати та ресурсну обмеженість, пов'язану з організацією таких програм.

6. Розвиток програм психологічної та соціальної підтримки для дітей у фостерному розміщенні. Цей пункт можна доповнити досвідом країн, які мають розвинену систему психологічної та соціальної підтримки для дітей у фостерному розміщенні, наприклад, Норвегії або Швеції. Впровадження таких програм може забезпечити покращення емоційного стану та соціального розвитку дітей. Проте, важливо врахувати доступність цих послуг у всіх регіонах України та забезпечити необхідні ресурси для їх впровадження.

7. Забезпечення додержання прав та інтересів дітей у фостерному батьківстві. Варто ознайомитися з досвідом країн, які мають розвинену систему

правового захисту дітей у фостерному розміщенні, наприклад, Швеції або Німеччини. Переваги впровадження такої системи включають захист прав та інтересів дітей, забезпечення стабільності та безпеки їхнього розміщення. Недоліками можуть бути складнощі у забезпеченні ефективного нагляду та контролю, а також фінансові та ресурсні обмеження.

8. Сприяння реінтеграції дітей у біологічні сім'ї або альтернативні форми розміщення. Досвід країн, таких як Швеція, Фінляндія або Канада, може бути корисним для впровадження механізмів реінтеграції дітей у біологічні сім'ї або альтернативні форми розміщення. Це дозволить забезпечити максимальну благополуччя та розвиток дитини в найбільш прийнятних умовах. Однак, слід враховувати особливості українського контексту, зокрема, високу кількість дітей, які потребують фостерного розміщення, та відсутність достатньої кількості якісних альтернативних форм розміщення.

9. Розвиток механізмів взаємодії між фостерними батьками та біологічними сім'ями з метою підтримки дитини. Можна вивчити досвід країн, таких як Норвегія, Данія або Велика Британія, де існують програми та практики співробітництва між фостерними батьками та біологічними сім'ями. Це сприятиме забезпеченню найкращих інтересів дитини та створенню сприятливого середовища для її розвитку. Однак, необхідно урахувати складнощі, пов'язані з організацією такого співробітництва та забезпеченням необхідних ресурсів.

10. Проведення досліджень та аналізу ефективності фостерного батьківства в Україні для подальшого вдосконалення системи. Рекомендація полягає в проведенні наукових досліджень та аналізу ефективності фостерного батьківства в українському контексті. Це дозволить зрозуміти поточний стан системи, виявити сильні та слабкі сторони, а також розробити рекомендації щодо подальшого вдосконалення. Досвід інших країн, таких як Канада, Нідерланди або Норвегія, може стати цінним джерелом інформації та надихнути на впровадження нових підходів у фостерному батьківстві.

Ці рекомендації можуть бути використані як основа для подальшого розвитку та вдосконалення системи фостерного батьківства в Україні, враховуючи міжнародний досвід та українські реалії.

ВИСНОВКИ

Всю сукупність висновків можна сформулювати у таких тезах:

1. Фостерна сім'я, в широкому значенні, є сім'єю, яка тимчасово приймає під свою опіку дитину, яка не може жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини. Фостерна сім'я надає цій дитині тимчасове місце проживання, догляд та підтримку. Такі сім'ї можуть бути різних типів, включаючи тимчасові, на довготривалій термін, з можливістю наступного усиновлення або з можливістю повернення дитини до біологічних батьків.

Фостерна сім'я, в вузькому значенні, визначається як сім'я, яка надає домівку, догляд та підтримку дітям, які не можуть жити зі своїми біологічними батьками через різні обставини, на довгий або короткий період часу. Ці сім'ї можуть бути сертифіковані і контролюватись державними органами, які забезпечують безпеку та добробут дітей.

Такі визначення фостерної сім'ї показують, що це форма опіки, де певна сім'я бере на себе відповідальність за догляд та виховання дитини, яка тимчасово не може жити зі своїми біологічними батьками. Фостерна сім'я забезпечує дитині необхідний догляд, підтримку та умови, що сприяють її фізичному, психологічному та соціальному розвитку. Одночасно вона сприяє збереженню зв'язку дитини з біологічною сім'єю та підготовці її до повернення до біологічної сім'ї або до нової сім'ї через усиновлення.

2. Дослідження проблеми фостерної сім'ї показують, що фостерне виховання може бути ефективним способом забезпечення дітям безпеки, стабільності та умов для розвитку. Проте, для того, щоб забезпечити якісний процес фостерного виховання, потрібно забезпечити достатню кількість фостерних сімей та забезпечити підтримку для дітей та сімей-опікунів. Також важливо забезпечити збереження зв'язків дітей, які перебувають у фостерному вихованні, зі своїми біологічними батьками та іншими родичами.

Дослідження проблеми фостерної сім'ї продовжується у багатьох країнах світу, і показує, що це питання потребує постійної уваги та розв'язання.

Оскільки діти, які перебувають у фостерному вихованні, мають право на якісне виховання, що забезпечує їхній розвиток та благополуччя, важливо розробляти та впроваджувати ефективні програми фостерного виховання, які забезпечать дітям безпеку, стабільність та умови для розвитку у фостерних сім'ях.

3. Історія дослідження проблеми фостерного виховання демонструє широкий спектр теоретичних підходів та напрямків досліджень, які розглядають проблему з різних точок зору та зосереджені на різних аспектах фостерного виховання. Розвиток наукових досліджень у цій галузі допоміг покращити практики фостерного виховання та забезпечити дітям, які перебувають в цій ситуації, кращі умови для розвитку та адаптації до нової сім'ї.

4. Воєнний стан є особливим правовим режимом, який передбачається законодавством країни. В Україні воєнний стан був введений 24 лютого 2022 року і був продовжений на кілька термінів до 18 серпня 2023 року. Цей режим надає владі додаткові повноваження, включаючи мобілізацію ресурсів та організацію військових операцій. Закон також передбачає контроль та відповідальність з боку владних органів та суду. Воєнний стан є тимчасовим заходом, призначеним для забезпечення національної безпеки та захисту країни в умовах воєнного конфлікту.

5. Технологія фостерної сім'ї в соціальній роботі є комплексним підходом, спрямованим на забезпечення якісної та ефективної опіки для дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Цей підхід передбачає використання систематичного та професійного підходу до взаємодії з фостерними сім'ями. Основні аспекти технологічної практики включають відбір та підготовку фостерних сімей, супровід та консультування, розвиток індивідуальних планів дітей, взаємодію зі сторонніми організаціями та моніторинг та оцінку.

Технологічність використання фостерних сімей у соціальній роботі забезпечує якісну та ефективну опіку для дітей, які потребують замісного виховання та підтримки. Цей підхід дозволяє створити оптимальні умови для

розвитку та виховання дітей у прийнятному та люблячому середовищі, сприяє їхній соціальній інтеграції та успішному майбутньому. Технологія фостерної сім'ї ґрунтується на принципах захисту прав дитини, створення безпечного середовища та співпраці між фостерними сім'ями та органами опіки.

6. На основі аналізу закордонного досвіду застосування технології фостерної сім'ї було розроблено практичні рекомендації щодо застосування цієї технології в українських реаліях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальна ситуація на тимчасово окупованих територіях Запорізької області. Липень-серпень 2022. Запоріжжя: ГО «ЙЕС», 2022. URL : <https://www.slideshare.net/ssuser3d12d0/pdf-252865924> (дата звернення: 28.05.2023).
2. Антипенко Іван. В Одесі волонтери створили гуманітарний центр для допомоги військовим і медикам. Новинарня. Березень 8, 2022. URL : <https://novynarnia.com/2022/03/08/v-odesi-volontery/> (дата звернення: 28.05.2023).
3. Бавол Т. Нормативно-правове регулювання державного соціального захисту сирітства в Україні (на прикладі Закарпатської області). URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik9/fail/Bavol.pdf (дата звернення: 28.05.2023).
4. Бадюк Олена. З евакуації в окупацію. Чому українці повертаються під контроль РФ? Радіо Свобода. Вересень 16, 2022. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-povernennya-okupatsiya-kherson-mariupol/32036256.html> (дата звернення: 28.05.2023).
5. Безпалько Уляна. Анексія, мобілізація та ядерний шантаж. Що зміниться у війні Росії та України. РБК-Україна. Вересень 30, 2022. URL : <https://www.rbc.ua/rus/news/aneksiya-mobilizatsiya-ta-derniy-shantazh-1664455011.html> (дата звернення: 28.05.2023).
6. Безпека дитини в інформаційно-комунікаційному просторі. Щорічна державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2016 року / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. Київ, 2017. 188 с. URL : <https://www.msp.gov.ua/files/d2016.pdf> (дата звернення: 28.05.2023).
7. Бут Анастасія. Симптом фантомної сирени: чому він виникає та що з цим робити. 18000. Квітень 19, 2022. URL : <https://18000.com.ua/strichka-novin/simptom-fantomnoyi-sireni-chomu-vin-vinikaye-ta-shho-z-cim-robiti/> (дата звернення: 28.05.2023).

8. Від шкарпеток та ліків. Координатор Миколаївського волонтерського центру розповів про щоденну роботу. Суспільне Новини. Червень 18, 2022. URL : <https://suspilne.media/251569-vid-skarpetok-ta-likiv-koordinator-mikolaivskogo-volonterskogo-centru-rozpoviv-pro-sodennu-robotu/> (дата звернення: 28.05.2023).

9. Відповіді на найактуальніші запитання містян щодо адмінпослуг. Миколаївська міська рада. Червень 14, 2022. URL : <https://mkrada.gov.ua/news/16749.html> (дата звернення: 28.05.2023)..

10. Вразливі групи на тлі повномасштабної війни: специфіка ситуації та рекомендації з врахування потреб. Центр громадянських свобод. Липень 01, 2022. URL : <https://ccl.org.ua/positions/vrazlyvi-grupy-na-tli-povnomasshtabnoyi-vijnyspeczyfika-sytuacziyi-ta-rekomendacziyi-z-vrahuvannya-potreb/> (дата звернення: 28.05.2023).

11. Гуйван Оля. В Офісі президента розповіли про кількість зруйнованих та відновлених об'єктів за час війни. Суспільне Новини. Вересень 09, 2022. URL : <https://suspilne.media/279993-v-ofisi-prezidenta-rozpovili-pro-kilkist-zrujnovanih-ta-vidnovlenih-obektiv-za-cas-vijni/> (дата звернення: 28.05.2023).

12. Гуш Юлія. Між відчаєм та апатією: Як війна впливає на наше ментальне здоров'я. EURO.KHARKIV.UA. 2022. URL : <https://euro.kharkiv.ua/mizh-vidchayem-ta-apatiyeu-yak-vijna-vplyva/> (дата звернення: 28.05.2023).

13. Евакуація людей з інвалідністю з гарячих точок: хто і як допомагає. Громадське радіо. Липень 10, 2022. URL : <https://hromadske.radio/podcasts/viyna-informatsiynu-marafon/evakuatsiia-z-hariachykh-tochok-liudey-z-invalidnistiu-khto-i-iak-dopomahaie> (дата звернення: 28.05.2023).

14. Єгорова Ірина. У запорізьких театрах відкрились дуже актуальні хаби. Індустріалка. Липень 22, 2022. URL : <http://iz.com.ua/zaporoje/u-zaporizkih-teatrah-vidkrilis-duzhe-aktualni-habi> (дата звернення: 28.05.2023).

15. Запорізька обласна організація «Червоного Хреста України» працює у цілодобовому режимі. Запорізька обласна державна адміністрація. Березень 08, 2022. URL : <https://www.zoda.gov.ua/news/59728/zaporizka-oblasna-organizatsiya->

tovaristva-chervonogo-hresta-ukrajini-pratsjuje-u-tsilodobovomu-rezhimi-video.html (дата звернення: 28.05.2023).

16. Запорізька область - 200 днів війни. Запорізька обласна державна адміністрація. Вересень 11, 2022. URL : <https://www.zoda.gov.ua/news/62724/zaporizka-oblast---200-dniv-viyni.html> (дата звернення: 28.05.2023).

17. Іван Федоров / Мелітополь / міський голова. Офіційний телеграм-канал Мелітопольського міського голови Івана Федорова. Вересень 26, 2022. URL : https://t.me/ivan_fedorov_melitopol/613 (дата звернення: 28.05.2023).

18. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям : метод. посіб. / авт.: Безпалько О. В.; Гурковська Л. П.; Журавель Т. В. та ін. / за ред. Зверевої І.Д., Петрочко Ж.В. Київ: Видавничий дім «КАЛИТА», 2010. 376 с.

19. Конституція України : прийнята на сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.05.2023).

20. Кузьмін В. В. Теоретичний аналіз проблеми інтеграції у суспільства дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: соціально-психологічний аспект. URL : <http://journals.uran.ua/appppfo> (дата звернення: 28.05.2023).

21. Майже пів тисячі випускників з Херсонщини отримали документи про освіту. Суспільне Новини. Червень 21, 2022. URL : <https://suspilne.media/252549-majze-piv-tisaci-vipusknikiv-z-hersonsini-otrimali-dokumenty-pro-osvitu/> (дата звернення: 28.05.2023).

22. Мордань О. Міжнародна практика реформування державної системи опіки: досвід для України. URL : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_02\(13\)/12mooodu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_02(13)/12mooodu.pdf) (дата звернення: 28.05.2023).

23. Мордань О.О. Державна політика щодо соціального захисту дітей, які залишилися без піклування батьків : дисертація на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец.25.00.02 «Механізми державного управління». Київ, 2015. 234 с.

24. На жд вокзалі Запорож'є-2 відбувся вибух. ЗаБор. Березень 16, 2022. URL: <https://zabor.zp.ua/new/na-zhd-vokzale-zaporozhe-2-proizoshel-vzryv> (дата звернення: 28.05.2023).

25. На Запоріжжі окупанти вже викрали близько 400 осіб. Слово і Діло. Липень 08, 2022. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2022/07/08/novyna/bezpeka/zaporizhzhii-okupanty-vzhe-vykraly-400-osib> (дата звернення: 28.05.2023).

26. Олійник Світлана. У Запоріжжі відкрили освітні хаби для евакуйованих педагогів та школярів. Індустріалка. Вересень 01, 2022. URL : <http://iz.com.ua/zaporoje/u-zaporizhzhii-vidkrili-osvitni-habi-dlya-evakuyovanih-pedagogiv-ta-shkolyariv> (дата звернення: 28.05.2023).

27. Оновлена інформація щодо ситуації у сфері прав людини в Україні. Звітний період: 24 лютого – 26 березня. UNHR. Березень 26, 2022. URL : https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-06/HRMMU_Update_2022-03-26-UA.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

28. Перелік територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) станом на 23 вересня 2022 року. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Вересень 26, 2022. URL : https://www.minre.gov.ua/sites/default/files/field/docs/perelik_dodatok_do_nakazu_23_veresnya.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

29. Потопахіна О. М. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : поняття та види. URL : http://sn-jurid.crimea.edu/arhiv/2010/uch_23_2law/016_potopahina.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

30. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> (дата звернення: 28.05.2023).

31. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закону України від 13 січня 2005 року № 2342-IV. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2342-15> (дата звернення: 28.05.2023).

32. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 28.05.2023).
33. Сирота И. М. Право социального обеспечения в Украине. Харьков: Одиссей, 2004. 384 с.
34. Соціальний звіт за 2022 рік. URL : <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=0&from=&till=&m=22> (дата звернення: 28.05.2023).
35. Чеховська І.В. Державна сімейна політика в Україні : теорія та практика реалізації : [монографія]. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2013. 736 с.
36. 7 Million Children of War in Ukraine. URL : <https://saveschools.in.ua/en/> (дата звернення: 28.05.2023).
37. American Psychological Association. 2023. URL : <https://www.apa.org/pi/families/resources/newsletter/2017/05/foster-care> (дата звернення: 28.05.2023).
38. Child Welfare Information Gateway. 2023. URL : <https://www.childwelfare.gov/topics/outofhome> (дата звернення: 28.05.2023).
39. Children's Aid Society. 2023. URL : <https://www.childrensaidnyc.org/services/foster-care> (дата звернення: 28.05.2023).
40. Children's Bureau. 2023. URL : <https://www.childwelfare.gov/topics/outofhome/resource-guide-treatment> (дата звернення: 28.05.2023).
41. Displacement and Life in Ukraine During Russia's Full-Scale Military Aggression: Analysis of GeoPoll's Survey Results, April-May 2022. SeeD. 2022. URL : https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/NOT_PFRUkr21_GeoPoll-Final-analysis_FINAL.pdf (дата звернення: 28.05.2023).
42. Fostering Network. 2023. URL : <https://www.thefosteringnetwork.org.uk/advice-information/about-fostering/what-fostering> (дата звернення: 28.05.2023).
43. Interactive Map: Russia's Invasion of Ukraine. Institute for the Study of War. May 09, 2023. URL : <https://storymaps.arcgis.com/stories/36a7f6a6f5a9448496de641cf64bd375> (дата звернення: 28.05.2023).

44. Map of the Zaporizhzhia Military–Civilian Administration. Wikimedia.org. August 28, 2022. URL : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Russian_Occupation_of_Zaporizhzhia_Oblast.svg (дата звернення: 28.05.2023).

45. National Foster Parent Association. 2023. URL : <https://nfpaonline.org/page/35> (дата звернення: 28.05.2023).

46. National Resource Center for Family-Centered Practice and Permanency Planning. 2023. URL : https://www.hunter.cuny.edu/socwork/nrcfcpp/info_services/foster-care-definitions/foster-care-definitions (дата звернення: 28.05.2023).

47. Number of Present Population of Ukraine, as of January 1. State Statistics Service of Ukraine. Kyiv, 2022. URL : https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/05/zb_%D0%A1huselnist.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

48. Official development assistance – definition and coverage. OECD.org. URL : <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/officialdevelopmentassistancedefinitionandcoverage.htm> (дата звернення: 28.05.2023).

49. Ontario Association of Children's Aid Societies. 2023. URL : <https://www.oacas.org/children-in-care> (дата звернення: 28.05.2023).

50. Public Opinion Survey of Residents of Ukraine. June 2022. IRI; Raiting. 2022. URL : https://ratinggroup.ua/getfile/616/2022_june_survey_ua.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

51. Rapid Gender Analysis of Ukraine. UN Women and CARE International. May 04, 2022. URL : <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-05/Rapid-Gender-Analysis-of-Ukraine-en.pdf> (дата звернення: 28.05.2023).

52. Rapid Needs Assessment (RNA) of IDP-hosting areas South & East oblasts, Ukraine. REACH. April 21, 2022. URL : https://reliefweb.int/attachments/ad161828-ab4b-3f52-8569-e88379833100/UKR2022_Rapid-Needs-Assessment-of-IDPs-Factsheet_South_East-region.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

53. Social acceptance helps mental health after war trauma. National Institutes of Health. June 25, 2019. URL : <https://www.nih.gov/news-events/nih-research-matters/social-acceptance-helps-mental-health-after-war-trauma#:~:text=During%20>

war%2C%20people%20can%20be,poorer%20life%20outcomes%20as%20adults
(дата звернення: 28.05.2023).

54. The mental health effects of war: backed by science. Health University of Utah. March 28, 2022. URL : <https://healthcare.utah.edu/hmhi/news/2022/03/mental-health-effects-of-war-backed-science> (дата звернення: 28.05.2023).

55. U.S. Department of Health and Human Services. 2023. URL : <https://www.childwelfare.gov/topics/outofhome/foster-care> (дата звернення: 28.05.2023).

56. Ukraine — Displacement Report - Area Baseline Report (Raion level) — Round 12. IOM. September 26, 2022. URL : https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/DTM%20Ukraine_Rd%2012%20-%205-18September_Recorded_IDP_21_Oblasts_2022_Public_Raion_Eng_1.pdf (дата звернення: 28.05.2023).

57. Ukraine — Internal Displacement Report — General Population Survey Round 8 (17 - 23 August 2022). IOM. August 23, 2022. URL : <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-8-17-23-august-2022> (дата звернення: 28.05.2023).

58. Ukraine - Subnational Population Statistics. OCHA Services. 2020. URL : <https://data.humdata.org/dataset/cod-ps-ukr> (дата звернення: 28.05.2023).

59. Ukraine: More than 14,000 casualties to date but 'actual numbers are likely considerably higher'. UN News. September 09, 2022. URL : <https://news.un.org/en/story/2022/09/1126391> (дата звернення: 28.05.2023).

60. Ukraine: New UN Women and CARE report highlights disproportionate impact of the war on women and minorities. UN Women. May 04, 2022. URL : <https://www.unwomen.org/en/news-stories/news/2022/05/ukraine-new-un-women-and-care-report-highlights-disproportionate-impact-of-the-war-on-women-and-minorities> (дата звернення: 28.05.2023).

61. Ukraine: Torture, Disappearances in Occupied South. Human Rights Watch. July 22, 2022. URL : <https://www.hrw.org/news/2022/07/22/ukraine-torture-disappearances-occupied-south> (дата звернення: 28.05.2023).

62. UNHCR Ukraine. 2022. URL : <https://www.unhcr.org/ua/en/internally-displaced-persons> (дата звернення: 28.05.2023).

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Прокопенко Вікторія Вікторівна, студентка 4 курсу, форма навчання денна, факультет соціології та управління, спеціальність «соціальна робота», освітньо-професійна програма «соціальна робота», адреса електронної пошти: vikaprokopenko02@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Застосування технології фостерної сім'ї в умовах військового стану в Україні» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Прокопенко В.В.
Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Ель Гуессаб К.